

Rättningsmall

Patientfall 1

1.

Vad är intervallet för normal andningsfrekvens?	- inom 12–20 andetag/min (0,5p)
Vad är den lägsta normala syremättnaden utan syrgas?	- ≥ 96 (0,5p)
Vilken bedömningsskala används vid bedömning av medvetandegrad?	- ACVPU (0,5p)
Vad är intervallet för normal kroppstemperatur?	- inom 36–38° (0,5p) (Spångfors, 2021)

2.

Vad är etiologin till Parkinsons sjukdom?	- okänd (0,5p) - ärftlighet (0,5p)
Vad innebär rigiditet?	- muskulär stelhet, muskelstelhet (0,5p) stelbenthet, ofrivillig muskelspänning 0p, motstånd vid rörelser 0p
Vad innebär tremor?	- (ofrivilliga) skakningar, darrningar, ryckningar (0,5p)
Vad innebär hypokinesi?	- inskränkt rörelsemönster (0,5p) - förlångsammad motorik (0,5p) (Bergquist, 2021; Ekwall & Jansson, 2022)

3.

Successivt bortfall av nervceller som bildar dopamin i hjärnan. X	Vilotremor i händerna kan vara ett motoriskt debutsymtom. X
Diagnos kan stödjas vid närvaro av "pillertrillartremor", nedsatt luktsinne och bestående god effekt av dopaminerga preparat. X	Immunologisk attack på myelin och axon som leder till motorisk påverkan och sensibilitetsstörningar.
Nervimpulserna förändras vid PS och leder till obalans i muskelaktivitet särskilt för böjmuskler. X	Immunologisk attack på myelin och axon som leder till motorisk påverkan och sensibilitetsstörningar. (Bergquist, 2021; Ekwall & Jansson, 2022)

4.

- självförsjunkenheter, social isolering, vill inte umgås med sin familj eller vänner, nedsatt intresse för omvärlden, nedsatt engagemang (0,5p)
- minskat självförtroende, känsla av värdelöshet, nedvärderande/dålig/minskad självkänsla (0,5p)
- skuldkänslor (0,5p)
- självmordstankar, tankar på döden, livsleda (0,5p)
- kognitiv störning, koncentrationsstörning, minnesstörning (0,5p)
- rastlöshet (0,5p)
- oro/ångest (0,5p)
- kroppsliga symtom, t ex huvudvärk, öronsusningar, yrsel, smärta (0,5p)
- förändrad vikt eller aptitmönster (0,5p)
- intresse för den egna personen, t ex slarv med hygien och klädsel (0,5p)
- sömnproblem (0,5p)
- uttalad minskning av libido, sexlust (0,5p)
- känsla av hopplöshet, meningslöshet (0,5p)

(Asp, 2021; Herolfson et.al, 2016)

5.

- att urinläckage minskas eller upphör (0,5p)
- att blåstömningsmönstret normaliseras eller förbättras (0,5p)
- att livskvalitet förbättras trots eventuell kvarvarande urininkontinens t ex undvika skamkänslor (0,5p)
- att fysisk aktivitet främjas (0,5p)
- att sociala kontakter främjas (0,5p)
- att bekväma och väl fungerande inkontinenshjälpmedel utprovas (0,5p) - att ha en fungerande toalettmiljö (0,5p)

(Martinson, 2021)

6.

- undvika för högt vätskeintag (0,5p)
- undvika alltför lågt vätskeintag (vilket ger koncentrerad urin och verkar irriterande på blåsan, ger illaluktande urin och trängningssymtom) (0,5p)
- undvika stressade toalettbesök (kan göra att inte blåsan tömmer sig ordentligt), anpassa omgivningen (0,5p)
- glesa toalettbesök kan göra att blåsan inte tömmer sig ordentligt (0,5p)
- ge råd om normal miktionsfrekvens, toalettschema, miktionsdagbok, blåsträning (0,5p) - tekniker för att förbättra tömningen, främjande sittställning (0,5p) - bäckenbottenträning (0,5p)
- använda kläder som är lätta att ta av vid toalettbesök (0,5p) - undvika förstoppning (0,5p)

(Martinson, 2021; Nätverket Nikola, 2023)

*7.

Hur många droppar/minut ska infusionshastigheten ställas in på? Svara med hela droppar/minut.	42 (droppar/minut)
Avrunda enligt matematisk grundregel dvs avrundning sker bara en gång och alltid sist.	
Hur många milliliter (ml) har infunderats efter 2 timmar?	250 eller 252 (ml)

8.

Vilka 2 anatomiska delar, <u>förutom sätessfåran</u>, använder du som riktmärken när du identifierar injektionsstället för dorsogluteal injektion? (0,5p/del) (1p)	- trochanter major, lårbensknölen (0,5p) - crista iliaca, höftbenskammen (0,5p)
Vilken komplikation vill du undvika genom att mäta ut injektionsstället noggrant när du ger injektionen dorsoglutealt? (0,5p)	- undvika nervskada, nervpåverkan, ischiasskada (0,5p)
Med vilken vinkel mot hudytan för du in kanylen vid intramuskulär injektion? (0,5p)	- 90 graders vinkel (0,5p)
Varför rekommenderas "Z-trackteknik" vid intramuskulär injektion? (0,5p)	- förhindrar att injektionsvätskan läcker ut, förebygger läckage av läkemedel (0,5p)
Hur gör du för att säkerställa att kanylens öga inte hamnat i ett blodkärl? (0,5p)	- aspirera – vrid – aspirera (0,5p) Endast aspirera 0p (Boman & Wikström, 2019; Johansson, 2022)

9.

- NRS -2002 (Nutritional Risk Screening – 2002) (0,5p) - MUST (Malnutrition Universal Screening Test) (0,5p) - SGA (Subjective Global Assessment), Modifierad SGA (0,5p) - MNA (Mini Nutritional Assessment), MNA-SF (Mini Nutritional Assessment-Short Form) (0,5p) BMI 0p (Rothenberg, 2021)
--

10.

Sjukvården kan inte ta hänsyn till patientens värderingar, självbestämmande eller behov av delaktighet i nutritionsbehandlingen.	Alla patienter ska få den hjälp och det stöd de behöver för att få i sig 3000kcal/dygn.	Alla patienter ska ha en näringstillförsel som är anpassad till individens sjukdomstillstånd och behov inom en vecka.
Det finns endast två formulär för att identifiera och bedöma risken för undernäring.	Sjukvården har ingen skyldighet att ge patienterna den hjälp och det stöd de behöver för att äta eller på annat sätt täcka sitt energi- och näringsbehov.	Alla patienter ska få den hjälp och det stöd de behöver för att äta eller på annat sätt täcka sitt energi- och näringsbehov. X
Det finns olika formulär för att identifiera och bedöma risken för undernäring som innehåller en sammanvägd bedömning av vikt förlust, ätsvårigheter, alternativt bedömning av matintag och BMI. X	Alla patienter ska ha en näringstillförsel som är anpassad till individens sjukdomstillstånd och behov. X	Patientens värderingar, rätt till självbestämmande och behov av delaktighet ska respekteras i all nutritionsbehandling. X

Rothenberg (2021)

11.

- psykisk påverkan (0,5p)
- cirkulationsbesvär ventrombos, infarkt (0,5p)
- andningsproblem, pneumoni, lungemboli (0,5p)
- kontraktur (0,5p)
- minskad tolerans för fysisk aktivitet och träning (0,5p) - UVI (0,5p)

Benskröhet 0p

(Skoglund, 2021)

12.

- lindra lidande, symtomlindring (0,5p)
- främja livskvalitet, välbefinnande (0,5p)

Smärtlindring 0p

(Palliativ vård, 2021)

13.

- självbestämmande (0,5p)
- sociala relationer (0,5p)
- symtomlindring (0,5p)
- sammanhang (0,5p)
- strategier framåt (0,5p)

(Ternestedt, et al, 2022)

14.

Patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659) (1p)

Referenser

- Asp, M. (2021). *Depression hos vuxna*. Hämtad 22 februari 2023 från <https://www.internetmedicin.se/behandlingsFritzsikt/psykiatri/depression-hos-vuxna/>
- Bergquist, F (2021) *Parkinsons sjukdom, bakgrund och behandlingsprinciper*. Hämtad 31 oktober 2021 från <https://www.internetmedicin.se/page.aspx?id=253>
- Boman, L. & Wikström, C. (2019). *Medicinsk teknik. Teori, planering och genomförande*. Studentlitteratur.
- Ekwall, A. & Jansson A. (Red.). (2022). *Omvårdnad och medicin. Neurologiska sjukdomar*. Studentlitteratur.
- Herlofson J, Ekselius L, Lundin A, Mårtensson B & Åsberg M (2016). *Psykiatri*. Studentlitteratur.
- Johansson, A (2022) Intramuskulär injektion. Vårdhandboken. Hämtad 20 februari 2023 från <https://www.varldhandboken.se/ward-och-behandling/lakemedelsbehandling/injektioner/intramuskularim/>
- Martinson, A (2021) Urinvägar/Urininkontinens/Behandling. Vårdhandboken. Hämtad 20 februari 2023 från <https://www.varldhandboken.se/ward-och-behandling/urinvagar/urininkontinens/behandling/>
- Nätverket Nicola. Kvalitetsprogram. Vuxen Blåsa, behandla. Hämtad 22 februari 2023 från <http://nikola.nu/kvalitetsprogram/vuxen-blasa/behandla-vuxen-blasa>
- Palliativ vård (2021) Nationellt vårdprogram: Palliativ vård. Hämtad 20 februari 2023 från <https://kunskapsbanken.cancercentrum.se/globalassets/vara-uppdrag/rehabilitering-palliativvard/wardprogram/nationellt-wardprogram-palliativ-ward.pdf>
- Patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659) https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svenskforfattningssamling/patientsakerhetslag-2010659_sfs-2010-659
- Rothenberg, E (2021) Målsättning för nutritionsbehandling. Vårdhandboken. Hämtad 20 februari 2023 från <https://www.varldhandboken.se/ward-och-behandling/nutrition/nutrition/malsattning-fornutritionsbehandling/>
- Rothenberg, E (2021) Nutrition- Riskidentifiering och riskbedömning. Vårdhandboken. Hämtad 20 februari 2023 från <https://www.varldhandboken.se/ward-och-behandling/nutrition/nutrition/riskidentifiering-och-riskbedomning/>
- Skoglund, A-K. (2021) Orörlighet, komplikationer – Översikt. Vårdhandboken. Hämtad 20 februari 2023 från <https://www.varldhandboken.se/ward-och-behandling/hjalpmedel/ororlighetkomplikationer/Fritzsikt/>
- Spångfors, M (2021) Bedömning enligt NEWS - Översikt. Vårdhandboken. Hämtad 20 februari 2023 från <https://www.varldhandboken.se/ward-och-behandling/akut-bedomning-ochskattning/bedomning-enligt-news/oversikt/>
- Ternstedt BM, Henoch, I., Österlind, J., Andershed, B. (2022). *De 6 S:n En modell för personcentrerad palliativ vård*. Studentlitteratur

Patientfall 2

.

1.

- mäter vaden med måttband (för att se skillnad) (0,5p)
 - observerar hudfärgen/venteckning (0,5p)
 - kontrollerar smärta/VAS (0,5p)
 - kontrollerar om värmeökning av högra vaden finns (0,5p)
- (Ekwall & Jansson, 2022; Radulovic m.fl., 2022)

2.

- malignitet (0,5p)
 - infektion (0,5p)
 - hjärtsvikt (0,5p)
 - hjärtinfarkt (0,5p)
 - stroke (0,5p)
 - tidigare trombos (0,5p) operation/trauma (0,5p)
 - inflammatorisk tarmsjukdom (0,5p)
 - i.v. katetrar och kablar (CVK, PICC-line, pacemakerkablar) (0,5p)
 - immobilisering i samband med sjukhusvård (0,5p)
 - pares eller gips(0,5p)
 - östrogen/P-piller/graviditet (0,5p) - rökning (0,5p)
- (Ekwall & Jansson, 2022; Radulovic m.fl., 2022)

*3.

Hur många IE Fragmin® är Felix ordinerad? <u>Ange svaret i IE.</u>	18 000 (IE)
Hur mycket Fragmin® 10 000 IE/ml drar du upp i sprutan så att det motsvarar den ordinerade dosen? <u>Ange svaret i ml.</u>	1,8 (ml)

4.

- hålla sprutan/nålen i 45 graders lutning (0,5p)
 - använda desinfektionsmedel, och låta det torka (0,5p)
 - använda tummen och pekfingret och forma ett (subkutant) hudveck (0,5p)
 - kontrollera (vid behov) att kanylen inte har hamnat i ett blodkärl genom att aspirera (0,5p)
 - injicera läkemedlet sakta/ långsamt (0,5p)
 - vänta 10 sek innan kanylen och sprutan dras ut (0,5p)
 - säkerhetsställ att stickskada undviks/ använd alltid enhandsfattning (0,5p)
 - lägg kanylen direkt i behållare för stickande och skärande avfall (0,5p)
- (Johansson, 2022)

5.

- mobilisering (0,5p)
- använda kompressionsstrumpa/ kompressionsbehandling (0,5p)
- pumpa med benen, böja och sträcka knä- och fotled (0,5p)
- inte hänga nedåt med benet för länge när han sitter (0,5p)

(Ekwall & Jansson, 2022)

6.

- hosta (0,5p)
- smärta i bröstkorgen (0,5p)
- andnöd (dyspné) (0,5p)
- syncope(svimning) (0,5p)
- hypotoni (0,5p)
- takykardi (0,5p)
- blodiga upphostningar (0,5p)

(Stubberud, Grönseth & Almås, 2020)

7.

- Offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400) (1p)
- Patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659) (1p)
- Sekretesslagen (0,5p)

8.

- andningsmönster (0,5p)
- andningsrörelser (0,5p)
- andas med hjälpmuskler (0,5p)
- cyanos, blånad runt mun eller slemhinnor (0,5p) - syresättning (0,5p)
- andningsfrekvens (0,5p)
- andningsdjup (0,5p)
- andningsljud/ hur låter andningsljuden (0,5p) - luftström (0,5p)

(Stenlund, 2021; Stubberud, Grönseth & Almås, 2020)

9.

- uppträd lugnt, bevara lugnet (0,5p)
- guida honom att djupandas/andas med magen/ andas tillsammans med honom, hitta en rytm i andningsfrekvensen (0,5p)
- knäpp upp skjorta/ lätta på kläderna runt hals och bröstorg, avlägsna halsband (0,5p)
- öppna ett fönster, använd fläkt (0,5p)
- kroppskontakt, visa att man är nära- ger ökad trygghet- mindre stress (0,5p) - tänk på att inte ställa onödiga frågor (0,5p)

(Björling, 2022; Stubberud, Grönseth & Almås, 2020)

10.

Vad betyder ordet Hypoxi?	Minskad syrehalt i vävnaderna X	Ökad syrehalt i blodet	Minskad hjärtfrekvens
----------------------------------	---------------------------------	------------------------	-----------------------

Vad betyder ordet Hypoxemi?	Minskad hjärtfrekvens	Minskad syrehalt i blodet X	Minskad koldioxid i blodet
Vad betyder ordet Hyperkapni?	Förhöjd koldioxidhalt i blodet X	Förhöjd syrehalt i blodet	Förhöjd hjärtfrekvens
Vad innebär Stridor?	Pipande, väsande andningsljud vid förträngning av de övre luftvägarna. Ljudet hörs framför allt vid inandningen X	En pipande, skällande hosta	Att vid auskultation hörs ingenting, dvs allvarligt tillstånd (Stubberud, Grönseth & Almås, 2020)

11.

Vad tyder provsvaret på att Felix har drabbats av?	- respiratorisk acidosis (1p) - acidosis (0,5p) (Midgren, 2022; Stubberud, Grönseth & Almås, 2020)
---	--

12.

1	Läkemedelsnamn och hållbarhet ska framgå av etikett på gasflaskan, samt patientens id, namn och adress	Läkemedelsnamn och hållbarhet ska framgå av etikett på syrgasflaskan X	Det behöver inte finnas generella anvisningar på syrgasflaskan
2	Det finns två typer av syrgasflaskor och båda två har samma bruksanvisning av säkerhetsskäl	Gällande transportabla syrgasflaskor finns endast flaskor med 2 liter	Det finns många olika typer av transportabla syrgasflaskor och det är viktigt att vara förtrogen med tillverkarens bruksanvisningar för den tekniska hanteringen av aktuell flaska X
3	Se till att syrgasflaskan är fast förankrad, till exempel i en transportvagn X	Det behövs inga riktlinjer för hur en syrgasflaska ska handhas under en transport	Syrgasflaskan får endast hänga på sängen vid transport
4	Öppna flaskventilen försiktigt och vid tecken på otäthet ska orsaken fastställas och utrustningen inte användas X	Flaskventilen kan öppnas fullt efter transporten	På grund av ekonomi så används alla syrgasflaskor tills de töms helt
5	Den största risken med syrgasanvändning är uttunnat ozonskikt	Den största risken med syrgasanvändning är brandrisk X	Den största risken med syrgasanvändning är koloxidförgiftning
6	Läkare får ordinera syrgas X	Sjuksköterska får ordinera syrgas	Ordination behövs inte för att ge syrgas

(Runold, Karlsson & Rivero, 2022)

13.

S- Situation	Felix (personnummer, 30 år) Insjuknat hastigt under kvällen med dyspné och är medvetandepåverkad. Har utvecklat en respiratorisk svikt och en respiratorisk acidosis pga misstänka lungembolier, varit på röntgen, inväntar svar	
B –Bakgrund Ange 1 uppgift som bör rapporteras över om Felix, utöver BMI över 30 (0,5p)	- han har en ärftlig koagulationsrubbning (0,5p) - nylig hemkommen från en resa från Australien (0,5p) - har tidigare idag sökt till akuten för djupventrombos och blivit hemsickad med Fragminbehandling och har fått en dos av läkemedlet (0,5p) 0p ”vid endast förklaring om vad som ska stå”	
A - Aktuell bedömning enligt ABCDE. Fyll i 1 relevant bedömning för bokstäverna A, C och D om Felix (0,5p/svar) (max 1,5p)	A (0,5p)	- har fri luftväg. (0,5p) 0p ”vid endast förklaring om vad som ska stå”
	B	Andningsfrekvens på 32 per minut och andas ytligt, syremättnad 97%, har 3liter syrgas på gramma
	C (0,5p)	- puls 123 slag/min, blodtryck 90/55. (0,5p) 0p ”vid endast förklaring om vad som ska stå”
	D (0,5p)	- medvetandesänkt och motoriskt orolig (0,5p) 0p ”vid endast förklaring om vad som ska stå”
	E	Svullnad på höger vad, temp 37,9 °C
R-Rekommendation	Fortsatt övervakning för respiratorisk- och cirkulationssvikt och intubationsberedskap. Fortsatt behandling för lungembolier beroende på vad svaret från röntgen visar. Bekräftelse på att mottagaren av rapporten har förstått. (Haddleton, 2023)	

14.

- ge inga falska löften, ge ärlig och saklig information (0,5p) - ta hans oro på allvar, acceptera Felix känslor, bekräfta (0,5p) - visa empati (0,5p) - uppträda lugnt, ta god tid på sig (0,5p) - moralisera inte (0,5p) - inge hopp (0,5p) - ge honom möjlighet att själv ställa frågor, undersöka och ta reda på fakta (0,5p) - svara på frågor (0,5p) - stimulera honom till eget tänkande i stället för att ge svar (0,5p) - ställa cirkulära frågor, öppna frågor (0,5p) Kuratorskontakt, anhöriggrupper osv (0p) (Ekwall & Jansson, 2022; Friberg & Öhlén, 2019)

Referenser

Björling, G. (2022). Andningsbefrämjande åtgärder. Hämtat 26 april 2023.

<https://www.vardhandboken.se/vardochbehandling/luftvagar/andningsvard/andningsbeframjande-atgarder/>

Ehrenberg, A. & Wallin, L. (2019). *Omvårdnadens grunder. Ansvar och utveckling*. Studentlitteratur

Ekwall, A. & Jansson, A. (Red). (2022) *Omvårdnad & medicin*. Studentlitteratur

Friberg, F & Öhlén, J. (2019) *Omvårdnadens grunder - Perspektiv och förhållningssätt* Studentlitteratur

Haddleton, E (2023) Situation, Bakgrund, Aktuell bedömning, Rekommendation – SBAR Hämtat 26 april 2023. <https://www.vardhandboken.se/arbetssatt-och-ansvar/samverkan-ochkommunikation/teamarbete-och-kommunikation/situation-bakgrund-aktuell-bedomningrekommendation---sbar/>

Johannson, A. (2022) Subukatn. s.c. Hämtat 26 april 2023 <https://www.vardhandboken.se/vard-ochbehandling/lakemedelsbehandling/injektioner/subkutan-sc/>

Midgren, B (2022) Blodgas, tolkning vid andningsproblem Hämtat 26 april 2023. <https://www.internetmedicin.se/page.aspx?id=1208>

Offentlighet- och sekresstlag (SFS 209:400)_Hämtat 5 maj 2023. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/offentlighets--och-sekretesslag-2009400_sfs-2009-400

Patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659)_Hämtat 5 maj 2023. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svenskforfattningssamling/patientsakerhetslag-2010659_sfs-2010-659

Radulovic, V, Eriksson, H, Ekdahl, S, Baghaei, F & Hellgren, M (2021). Djup ventrombos, DVT. Hämtat 5 maj 2023. <https://www.internetmedicin.se/behandlingsoversikter/koagulation/djup-ventrombos-dvt/>

Radulovic, V, Eriksson, H, Ekdahl, S, Baghaei, F & Hellgren, M (2019). Lungemboli. Hämtat 5 maj 2023. <https://www.internetmedicin.se/behandlingsoversikter/koagulation/lungemboli/>

Runold, M, Karlsson, I & Boren, M. (2022) Säkerhet vid behandling. Hämtat 5 maj 2023 <https://www.vardhandboken.se/vard-ochbehandling/lakemedelsbehandling/oxygenbehandling/sakerhet-vid-behandling/>

Stenlund, D. (2021) B Andning. Hämtad 26 april 2023. <https://www.vardhandboken.se/vardoch-behandling/akut-bedomning-och-skattning/bedomning-enligt-abcde/b--andning/>